

Mi a Seppuku (Hara kiri)?

A *seppuku* a szamurájok által gyakorolt, tiszteletreméltó halálnem vagy rituális öngyilkosság, amely a has felmetszésével jár. A "*hara-kiri*" szó szerinti jelentése "gyomorvágás", ahol a *hara* a gyomorra, a *kiri* pedig a vágásra utal. Bár a "*hara-kiri*" és a "*seppuku*" pontosan ugyanazt jelentik japánul, a japánok szinte kizárólag a "*seppuku*" kifejezést használják, míg a "*hara-kiri*" inkább a nyugati kultúrában terjedt el. A "*hara-kiri*" jellemzően a gyomor felvágásának aktusára utal, míg a "*seppuku*" a teljes, rituális és hagyományos eljárást jelenti.

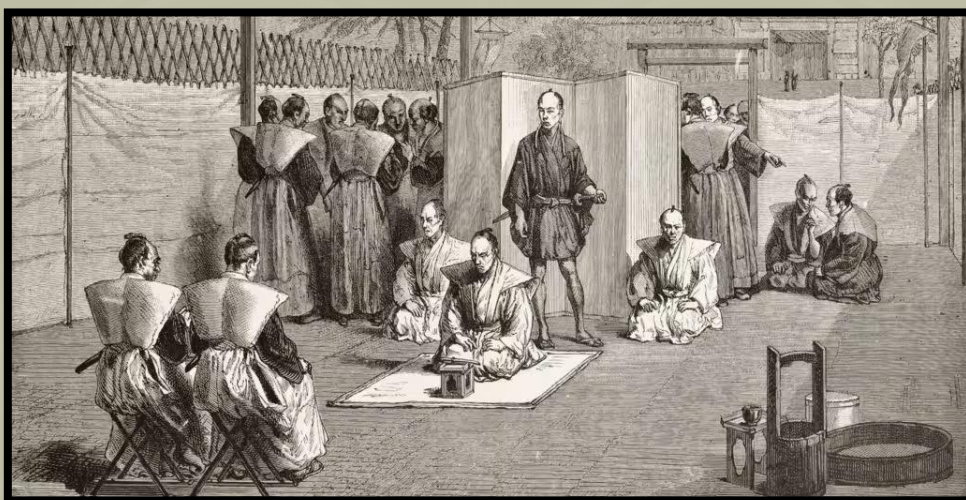
A *seppuku* szokása a 12. századra nyúlik vissza, és kizárólag a szamurájok és az előkelőbb társadalmi rétegek körében számított a bűnökért való vezeklés, az elveszett becsület helyreállítása vagy a szégyenletes elfogás elkerülésének eszközének. Ha megfelelően hajtották végre, a *seppuku*-t a szamurájok legnemesebb halálnemének tartották — egyúttal a szemtanúk beszámolói szerint valószínűleg a legfájdalmasabbnak is. A harakiri kizárólag a szamurájok számára volt elfogadott; ha egy közember követte el, annak nem volt jelentős értéke a társadalmi normák szempontjából.

Mi a különbség a seppuku és a hara-kiri között?

Bár a *seppuku* és a *hara-kiri* lényegében ugyanazt a rituális öngyilkossági formát jelentik — a has felmetésével járó halálnemet —, mégis van néhány fontos különbség köztük. Mindkét kifejezés szó szerint „gyomor elvágását” jelenti, ám eltérő kulturális és nyelvi környezetben használatosak.

A *hara-kiri* kifejezés első említése a nyugati irodalomban 1846-ban történt, ahol az önfeláldozás aktusa került előtérbe. Ezzel szemben a *seppuku* első írásos említése 1882-ben jelent meg, és inkább bűnözők büntetésére utalt.

Egy samuráj a kötelező *hara-kiri* előtt. Kép forrása: *Le Tour du Monde* – Japan

Ezen kívül nyelvi szempontból is van különbség: a *hara-kiri* a japán nyelvben a mindennapi beszédben előforduló kifejezés, míg a *seppuku* formálisabb, hivatalos írásokban és szertartási kontextusban használatos. A *hara-kiri* inkább az aktus fizikai cselekedetére utal, míg a *seppuku* a teljes rituálé pontos és hagyományos eljárását jelenti.

Néhány etimológiai különbség a harakiri és a seppuku között:

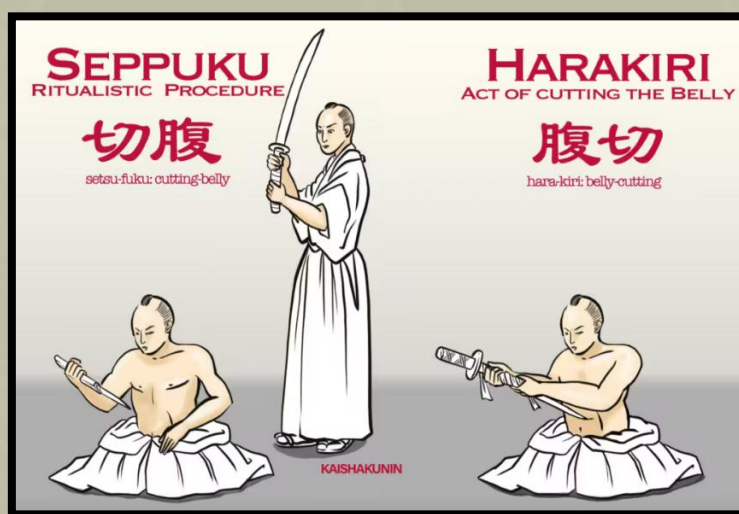
- a) A *seppuku* kifejezés a 15. század végén jelent meg, néhány évszázaddal az első hivatalos feljegyzésekben említett tiszteletreméltó öngyilkosság után.
- b) A japánok a mindennapi beszédben ritkán használják a *hara-kiri* szót; ezt inkább külföldiek alkalmazzák.

c) A *seppuku* és a *hara-kiri* ugyanazokkal a kínai írásjegyekkel (*kanji*-kkal) íródik, amelyeket eltérő módon olvasnak ki. A japán nyelvben szinte minden kínai írásjegynek kétféle olvasata van: a *kun-yomi* a japán eredetű szavaknál, míg az *on-yomi* a kínai eredetű kifejezéseknél használatos.

d) A *hara-kiri* (hasvágás) kifejezés magára a cselekedetre helyezi a hangsúlyt, míg a *seppuku* inkább annak hagyományos és rituális aspektusát emeli ki.

e) A *hara-kiri* olykor spontán önfeláldozásra utal, amelyhez nem kötődnek szigorú szertartási szabályok. Ezzel szemben a *seppuku* rendszerint rituális keretek között, tanúk vagy más személyek jelenlétében zajlott.

f) A *seppuku* gyakran a szamurájok 1600 utáni halálbüntetésével hozható összefüggésbe, míg a *hara-kiri* ilyen kontextusban nem jelenik meg. A *seppuku* szigorúan meghatározott szabályok szerint zajlott, amelynek részeként egy segítő (*kaishakunin*) végül lefejezte az önfeláldozót, hogy megkímélje a hosszú szenvedéstől. A *hara-kiri* ezzel szemben kevésbé kötött szertartás volt; gyakran magányos cselekedetként történt, például amikor a szamuráj kardjába dőlt vagy a lángok közé vetette magát.

Seppuku kontra Harakiri

A *seppuku* és a *hara-kiri* írásjegyei:

A *seppuku* a 切 (*setsu*, jelentése „vágni”) és a 腹 (*fuku*, jelentése „has”) *kanji*-k összetételéből áll. A *hara-kiri* szintén összetett szó, azonban a *kanji* sorrendje fordított, és a japán nyelvtan szabályainak megfelelően épül fel: *hara* (has) + *wo* (esetrag) + *kiru* (vágni, ige). Írásban ez 腹 (*hara*: has) és 切り (*kiri*: vágni) formában jelenik meg.

– Aya Maeda, 2012

Hogyan történik a seppuku?

A *seppuku* (vagy *hara-kiri*) legismertebb formájában egy erősen ritualizált, szimbolikus esemény volt, amelyet nemcsak a nemesi osztály és a samurájok körében alkalmaztak, hanem halálbüntetésként is elrendelhatték, különösen az 1600-as évektől kezdve.

Az elítélt szertartásos fehér halálkimonót (*shiro-shōzoku*) viselt, amely a tisztaság és a nyugalom szimbóluma volt. A szertartást megelőzően engedélyezték számára az utolsó étkezést, amelynek különleges jelentőséget tulajdonítottak.

A kivégzéshez használt penge — amely lehetett akár hosszú kard (*katana*), akár rövidebb szertartáskés (*tantō*) — általában az utolsó fogás mellé helyezve került az elítélt elé.

A samurájtól elvárták, hogy halála előtt megírja úgynevezett *jisei no ku*-ját, vagyis búcsúversét, amely a nyugalom és a méltóság kifejezése volt az elmúlás előtt.

A *seppuku* végrehajtása során a samuráj a pengét a has bal oldalába szúrta, majd lassan jobbra húzta, ezt követően felfelé, majd lefelé metszett, így a vágás alakja az „L” betűre emlékeztetett.

Az alábbi kép illusztrálja ezt a folyamatot:

Miután a halálos vágást végrehajtotta, a második (*kaishakunin*) előrelépett, hogy a halálraítélt nyakára mérje a végső vágást. Ha azonban meg akarták őrizni a becsületet, elvárták, hogy ez a vágás ne válassza el teljesen a fejet, hanem csupán annyi húst hagyjon rajta, hogy a fej természetes módon előrebillenjen, és ne guruljon el, majd egy finom vágással teljesen elválasztotta a fejet a testtől.

A *seppuku*-t végrehajtó nők – gyakran a samurájok feleségei, akik el akarták kerülni az elfogást – a vágás előtt összekötötték lábaikat, hogy halálukban is megőrizték a szerény testtartást. A rituálénak különböző variációi is léteztek, amelyek másodperceken belül végbementek; ebben az esetben a halálraítéltnek saját torkára vagy szívére kellett mérnie a végső csapást.

Miért hasította fel a samuráj a hasát?

A rövid válasz az, hogy azért, mert úgy hitték, hogy a lélek a gyomorban nyugszik. Andrew Rankin nemrég megjelent könyvében azonban megemlíti, hogy a rituális célú hasfelmetszés eredete egészen a Kr. e. 7. századi Kínáig vezethető vissza. Az ősi Ázsiában sokan hittek abban, hogy a lélek a hasban lakozik, és annak felvágása felszabadítja azt. Emellett rendkívüli bátorságra és mentális erőre volt szükség ahhoz, hogy valaki végrehajtsa ezt a cselekedetet – olyasvalamit, amit kizárólag egy igazi samuráj tehetett meg. Aki této vázott, elbizonytalanodott, vagy akár csak a gyengeség legapróbb jelét mutatta, azt gyávának és becsület nélkülinek tartották. Bár a beszámolók szerint előfordult, hogy egyes samurájok a szertartás előtt elájultak vagy összeroppantak, ilyenkor erőszakkal lefejezték őket.

A gyomor felhasításának jelentése

„A gyomor felvágása a tisztaság kinyilvánításának eszköze. Ennek logikája egy ősi szimbolikán alapul: az, akinek nincs takargatnivalója, bensője feltárásával bizonyítja ártatlanságát. A tisztaság és a testi sebzés összekapcsolása vallási eredetű volt.”

— Andrew Rankin, 2012

A seppuku önkéntes cselekedet?

A *seppuku*-nak valójában két formája létezik: önkéntes és kötelező.

Az önkéntes *seppuku*-t gyakran a becsület helyreállítása érdekében követték el, legyen szó egy elkövetett vétségről, kudarcról, vagy akár arról, hogy elkerüljék az ellenség fogságába esést egy megszállás során. Egyes szamurájok a daimjójuk halála után is úgy döntöttek, hogy *seppuku*-val vetnek véget életüknek – ezt a gyakorlatot *oibara*-nak nevezik.

A japán kultúrában a halál utáni társadalmi megítélés is rendkívüli jelentőséggel bír. Egy szégyenletes halál az ellenség kezében a legnagyobb megszégyenítést, vagyis *haji*-t jelentette volna.

A kötelező *seppuku* halálbüntetésként szolgált azoknak a kegyvesztett szamurájoknak, akik árulást vagy erőszakos bűncselekményeket követtek el. Ezt a fajta *seppuku*-t a konfliktus győztése is elrendelhetette, mint a megadás és az azt követő béke egyik feltételét.

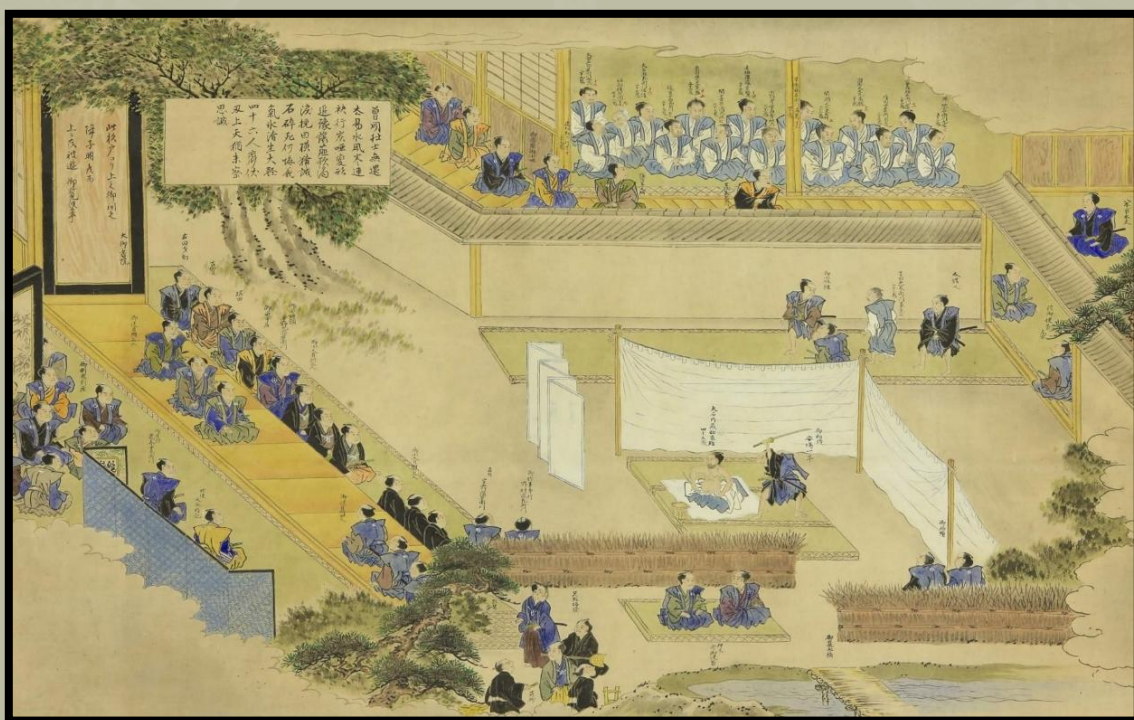
Ilyen esetekben a vesztes fél vezetőjének – vagy vezetőinek – *seppuku*-t kellett elkövetnie, ezzel végleg felszámolva a további politikai és katonai ellenállás lehetőségét.

A szamurájok akarata ellenére végrehajtott, kényszerített *seppuku*-t *tsumebara*-nak nevezték. Ezzel szemben a közönséges bűnözők kivégzése minden ceremónia nélkül, egyszerű lefejezéssel történt – a *seppuku* kiváltsága kizárólag a szamurájok számára volt fenntartva.

A kötelező *seppuku*-t végül 1873-ban betiltották.

A *seppuku* végrehajtásának képességét általában inkább megtiszteltetésnek, semmint büntetésnek tekintették. A híres „47 rónin” esetében a sógunátus kötelezően elrendelte a harakiri végrehajtását.

A kötelező *seppuku* során a szamuráj egy markolat nélküli pengét kapott, amelyet egy szövetdarabbal vagy fehér papírral tekertek körbe. Ennek célja az volt, hogy biztosítsák: a kivégzés során a szamuráj ne próbálhasson meg visszavágni.

Ki követett el seppukut?

Steve Turnbull történész szerint a *seppuku*-ról szóló legkorábbi feljegyzés *Minamoto no Yoritoma* öngyilkosságához köthető, aki 1180-ban, az *Uji* csatavesztés után vetett véget életének.

Mivel ekkor még nem létezett kodifikált rituálé vagy előírt módja a *seppuku* végrehajtásának, a korai esetek valószínűleg rendkívül fájdalmasak és hosszadalmasak voltak.

A seppuku néhány közismert példája közé tartozik:

- **Oda Nobunaga** (1582), aki rituális öngyilkosságot követett el, hogy elkerülje az elfogását, amikor a *Honnō-ji* templomban körülzárták.
- **Sen no Rikyū** (1591), a híres filozófus és teamester, akit ura, *Toyotomi Hideyoshi* kényszerített *seppuku*-ra politikai nézeteltérések miatt.
- **Torii Mototada** (1600), aki 300 szamurájával védelmezte a *Fushimi* várat *Toyotomi Hideyori* túlerőben lévő serege ellen, és végül *seppuku* által halt meg.
- **Saigō Takamori** (1877), aki a *Satsuma*-láزدás során elszenvedett sebesülése után követte el a *seppuku*-t.
- **Yukio Mishima** (1970), a híres író és nacionalista, aki egy sikertelen államcsíny után vetett véget életének.

Ki követte el az utolsó harakirit?

Yukio Mishima az egyik legkülönlegesebb és legellentmondásosabb alakja a modern japán történelemnek. Nemcsak híres író, hanem színész és modell is volt, emellett szenvedélyesen érdeklődött a harcművészetek iránt, különösen a *kendo* iránt. Ezen hatások mentén hozta létre saját magánmilíciáját, a *Tatenokai*-t, amely harcművészeti tanulókból állt, és szélsőjobboldali ideológiát képviselt, középpontjában a japán császár eszméjével és a tradicionális értékekkel.

1970-ben *Mishima* és a *Tatenokai* négy tagja behatolt a Japán Önvédelmi Erők egyik tokiói előőrsére, ahol arra próbálták rávenni a katonákat, hogy lázadjanak fel a császári alkotmány visszaállítása érdekében.

A katonák azonban nem vették komolyan felhívását, és miután terve kudarcot vallott, *Mishima* 1970. november 25-én *seppuku*-val vetett véget életének.

Seppuku-ja különösen hírhedtté vált, mivel a másodtisztje, aki a végső lefejezést kellett volna végrehajtsa, többször is elhibázta a csapást. Ennek következtében *Mishima* nyaka gyötrelmesen lassan, többszöri próbálkozás után vált el a testétől.

A seppuku jelensége napjainkban

A *harakiri* jelentősége nagymértékben csökkenne, ha nem szamurájok követték volna el. Ugyanakkor több mint egy tucat tudományos munka foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy Japán magas öngyilkossági rátája milyen kapcsolatban állhat a régi *seppuku* hagyományával, amelyben a becsstelen viselkedésért személyes áldozattal kellett fizetni.

"Ez a fajta öngyilkosság a társadalmi, politikai vagy vállalati baklövésekért való felelősségvállalás egy formája a modern korban. Mivel a japán kultúrában a jogi és erkölcsi felelősség szorosan összefonódik, az öngyilkosság továbbra is eszközként szolgálhat az egyének számára a jogi megbélyegzés elkerülésére vagy annak következményeinek enyhítésére. Emellett gyakran a közösség védelme érdekében is elkövetik, amelyhez az illető tartozik."

Bár Japánban, a G7-országok közül, a legmagasabb az öngyilkosságok aránya, a *harakiri* rendkívül ritka.

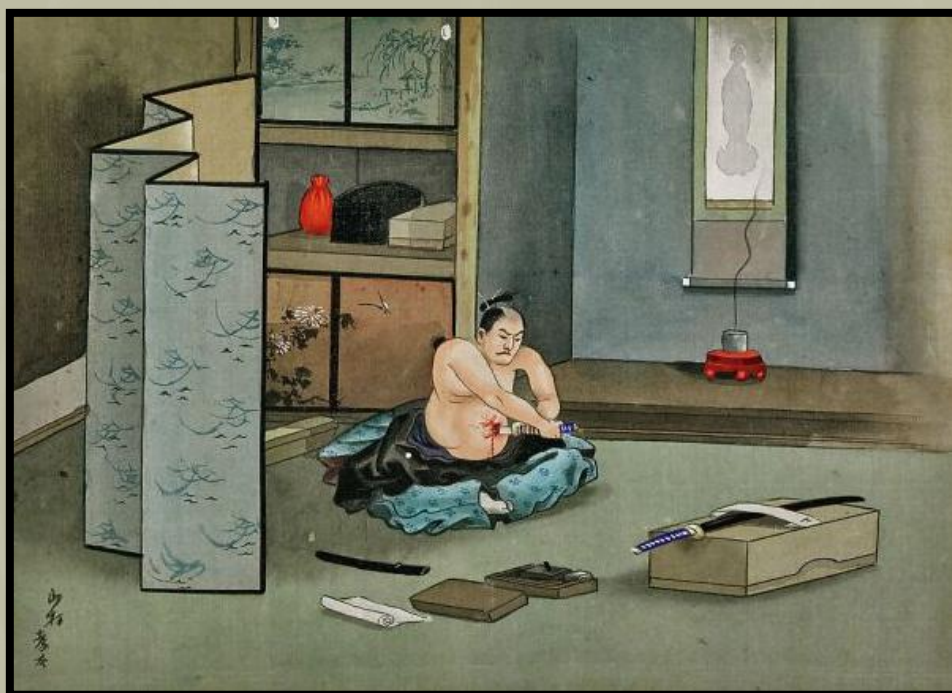
„Ma Japánban az éles eszközökkel elkövetett öngyilkosságok az összes öngyilkosság csupán körülbelül 2%-át teszik ki. Ezen belül a hasba szúrt és metszett sebekkel végzett öngyilkosságok, amelyek gyakorlatilag a *harakiri* megfelelői, mindössze az összes öngyilkosság 0,2%-át teszik ki”.

Seppuku, fájdalom és halál

A *harakiri* végrehajtása rendkívül nehéz, mivel a hasi vágás folytatása szinte lehetetlen, miután az első bemetszés fájdalma megkezdődik. Történelmi feljegyzések szerint a szamurájok gyakran úgy fejezték be a *harakiri*-t, hogy lángokba ugrottak, vagy a kardjukba dőltek. Az 1600-as évek után gyakran mások is segítettek befejezni a szertartást. A fájdalom intenzitása számos tényezőtől függ, többek között a penge élességétől és hosszától, a vágás mélységétől és sebességétől, az előadó korától és egészségi állapotától, a bemetszés egyenességétől, és attól, hogy a csontokat vagy a hasfalat vágják-e el. A halál leggyakrabban a vérveszteség következtében hosszú és fájdalmas, nem pedig a belső szervek működési zavara miatt következik be. Az is fontos, hogy a bélfodorartéria átvágásra kerül-e; ha ezt az artériát, amely a has közepén, vízszintesen helyezkedik el, átvágják, a végrehajtó személy viszonylag gyorsan meghal.

„Szigorúan véve a gyomorvágás nem tekinthető az öngyilkosság egyik módjának, mivel a seb nem azonnal, sőt, nem is feltétlenül halálos. *Takayama Hikokurō* (1747-93), az imperialista fanatikus, tizenkilenc órán át élt, miután teljesen átvágta a vékony- és vastagbeleit. Egy sebészi jelentés egy szamuráj haláláról, aki 1754 áprilisában követte el a *seppuku*-t, megjegyzi, hogy körülbelül öt hüvelyk hosszú és másfél hüvelyk mély gyomorvágást ejtett, mégis tizennégy órán át lélegzett tovább. *Ōnishi Takijirō* admirális (1891-1945), akit a különleges támadó („*kamikaze*”) repülőszázad atyjaként ismernek, felvágta a hasát és átdöfte a torkát, de mégis csak tizenöt órával később hunyt el. Mindegyik esetben a halál oka a vérzés volt.”

A női szamurájok követtek el *seppuku*-t?

Általános szabály volt, hogy ha egy női szamurájt elfogtak, akkor *seppuku*-t (*harakiri*-t) kellett végrehajtania. Bár nem sok példa volt arra, hogy bűnöző női szamurájokat kényszerítették volna *seppuku*-ra, gyakran előfordult, hogy a magas rangú daimjóknak feleségei önkéntes *seppuku*-t követtek el, amikor férjüket legyőzték a csatatéren. A női szamurájok gyakran összekötötték lábaikat, hogy haláluk után ne legyenek láthatóak bizonyos testrészeik. Történelmi feljegyzések szerint a női szamurájok *seppuku*-ját, amelyet gyakran tévesen *jigai*-nak neveznek, rendszerint egyedül hajtották végre, és nem voltak jelen *kaishakuni*-k. A legtöbb esetben a *seppuku* során a késsel végzett nyakba vágás volt alkalmazva, ami gyorsította és megkönnyítette a folyamatot.

Női samuráj seppuku. Egy ukiyo-e ábrázolja Onodera Junai feleségének seppuku-ját, aki azon 47 samuráj egyike volt, akiket 1703-ban, egy bíró megölése után seppuku-ra ítélték. A női samurájok halálát gyakran *jigai*-nak nevezték, mivel a halál elkerülhetetlen gyorsasága és kisebb fájdalma érdekében gyakran késsel vágták el a nyakukat.

A leghíresebb női samuráj seppuku esete Nakano Takeko-é, aki 1868-ban, a Boshin-háború idején alkotta meg az Aizu tartomány női samurájegységét, és bátran harcolt a császári hadsereg hatalmas erejével szemben. Még az ellenséges erőket is közelről támadta meg, és pusztán naginatájával 5-6 katonát ölt meg.

Miután megsebesült, attól tartott, hogy élve elfogják, így nővérét kérte meg, hogy végezzen vele.

A seppuku miért „becsületbeli halál”, nem pedig „büntetés”?

A japán nyelvben, amikor egy szamurájt *seppuku*-val sújtottak, nem úgy fogalmazunk, hogy *seppuku*-ra ítélték, hanem inkább úgy, hogy megadták neki a *seppuku* elkövetésének megtiszteltetését. Ennek oka egy katonai szabály, amelyet az 1590-es évek körül keletkezett *Sho Rin Yawa* című könyv világosan kifejt. A mű szerint, ha egy szamuráj nem teljesítette kötelességeit, hat fő fegyelmi büntetés várt rá, a legenyhébbtől a legsúlyosabbig:

1. Házi őrizet
2. A szolgálatból való felmentés
3. A földbirtok elkobzása
4. Száműzetés
5. Halál *seppuku* által
6. A családi kardok elkobzása (ezáltal a család minden tagja elveszítette szamurájstátuszát)

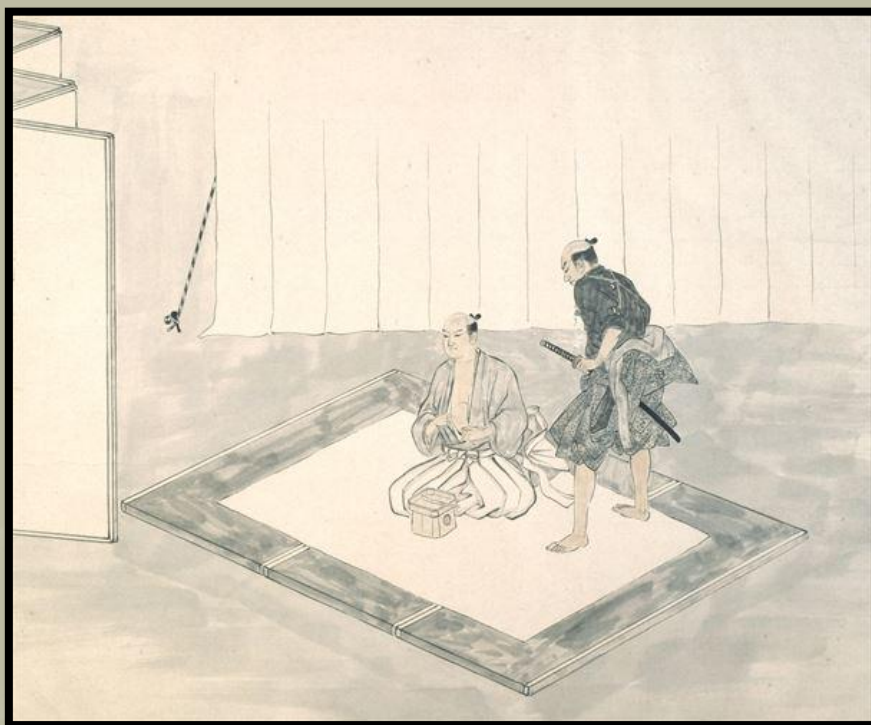
Ebből is látszik, hogy a *seppuku* nem számított a legsúlyosabb büntetésnek. Valójában 1560-ban egy szamurájt, akit *Uesugi Kenshin* bűnösnek talált, nem halállal, hanem szamurájstátusza megvonásával sújtottak. A család később fellebbezett, és az ítéletet végül *seppuku*-ra enyhítették. (Andrew Rankin, 2012)

Ki a kaishakunin?

A *kaishaku* szó valószínűleg a *baishaku* kifejezésből ered, amely „segítséget” jelent. A *kaishakunin* az a személy, aki a *seppuku* során a szamuráj mögött áll, és elvégzi a végső vágást, hogy enyhítse a haldokló fájdalmát, amelyet egyébként hosszú órákon át kellene elviselnie.

Bár a *kaishakunin* lehet kormánytisztviselő vagy akár egy ellenséges klán tagja is, a legtöbb esetben a *seppuku*-t elkövető harcos csatlósa töltötte be ezt a szerepet, különösen az önkéntes *seppuku* esetén. A történelmi feljegyzések azt mutatják, hogy sok híres daimjó önkéntes *seppuku*-ját követően a *kaishakunin* maga is öngyilkosságot követett el, gyakran a saját hasa vagy nyaka elvágásával.

Kényszerített *seppuku* esetén a *kaishakunin* szerepét általában egy börtönőr látta el, aki sokszor nem a saját kardját használta a lefejezéshez.

Egy samuráj a seppuku előtt, mellette a kaishakunin

A samurájoknak lelkiileg erősnek kellett lenniük, és nem utasíthatták vissza, ha ilyen feladatra hívták őket – még akkor sem, ha ez azt jelenti, hogy legközelebbi barátjuk fejét kell levágniuk. A *kaishakunin* számára elengedhetetlen a nyugalom, még akkor is, ha az elhunyt teste néhány másodpercig még megmozdul, vagy a levágott fej szemei pislognak.

A *kaishakunin* a szertartás elején gyakran így szól a halálraítélthez:

„Felkértek, hogy legyek a *kaishakunin*-od. Minden tőlem telhetőt megteszek, hogy ne hagyjalak cserben.”

Bizonyos esetekben három *kaishaku* is részt vesz a *seppuku* szertartásán: az egyik hozza a tálcát és a kardot, a másik végrehajtja a vágást, míg a harmadik a szemtanúknak mutatja fel a levágott fejet.

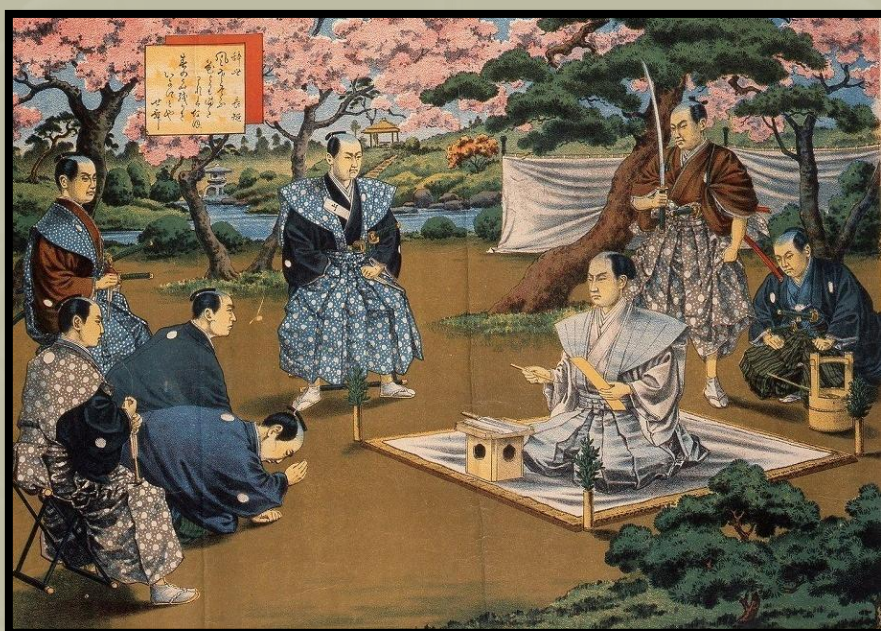
Mikor történt az első harakiri?

Turnbull professzor szerint a *harakiri* első történelmi említése *Minamoto no Yorimasa* 1180-ban elkövetett csatateri öngyilkosságához köthető. *Yorimasa* azért vágta fel a hasát, hogy elkerülje az ellenség általi elfogást.

Andrew Rankin *Seppuku* című könyve azonban rámutat, hogy a japán évkönyvek már jóval korábban, Kr. u. 713-ban, valamint a 11. században is említést tesznek hasfelmetszéssel történő önfeláldozásról.

Rankin megjegyzi, hogy *Minamoto no Tametomo*, aki 1170-ben, a császári erők bekerítését követően *seppuku*-t követett el, az első olyan samuráj, akit a *Tokugawa*-sógunátus hivatalos dokumentumai is említene. Ezeket a feljegyzéseket *Ise Sadatake* készítette.

A legenda szerint *Tametomo* számos kegyetlenséget követett el a *Hōgen*-láadás során, de amikor *Go-Shirakawa* császár seregei érte jöttek, hagyta, hogy emberei elmeneküljenek. Ezután megölte legidősebb fiát, majd saját hasát felvágva vetett véget életének.

Minden seppuku egyforma?

A szakirodalom különböző seppuku-típusokat különböztet meg:

Oibara – *Seppuku* elkövetése a felettes halála után. Az 1500-as évek előtt sok *kaishakunin* követte urát a halálba, miután az *seppuku*-t hajtott végre.

Tsumebara – Kényszerített *seppuku*, amelyet büntetésként szabtak ki egy samurájra. Ez az akarata ellenére végrehajtott *seppuku*.

Tachibara – Állva elkövetett *seppuku*. A *tachi* japánul „állni” jelent.

Kanshibara – *Seppuku*, amelyet egy másik samuráj viselkedése elleni tiltakozásként követnek el.

Példa erre *Hirate Masahide* 1553-as *seppuku*-ja, amelyet *Oda Nobunaga* politikája elleni tiltakozásként hajtott végre.

Kamabara – *Seppuku*, amelyet sarlóval hajtanak végre.

Kagebara – Olyan *seppuku*, amelynél a seb rejtve marad, hogy meglepje vagy sokkolja a szemtanúkat. Leginkább *kabuki* színdarabokban alkalmazzák.

A seppuku vágásainak típusai

Jūmonji (十文字, "keresztvágás") – A *seppuku* leggyakoribb formája, amely egy vízszintes és egy függőleges vágásból áll. A végeredmény a japán tízes számjegyhez (十) hasonlít. Az első vágás általában balról jobbra halad a köldök alatt, de nem elég mély ahhoz, hogy a belek azonnal kiforduljanak. A második vágás alulról felfelé történik, az ágyék közelében kezdve. A vágások sorrendje nem mindig volt szigorúan meghatározott.

Ichimonji (一文字, "egyvonalas vágás") – Egyetlen vízszintes vágás balról jobbra. Egyes esetekben a samurájok átlósan is vágtak, a köldöktől a jobb mellbimbóig, ami szintén elfogadottnak számított.

Hachimonji (八文字, "nyolcas alakú vágás") – Két enyhén ferde, függőleges vágás, amely a japán nyolcas számjegy (八) formáját idézi.

Sanmonji (三文字, "háromvonalas vágás") – Három vízszintes vágás, amely a japán hármas számjegyhez (三) hasonlít.

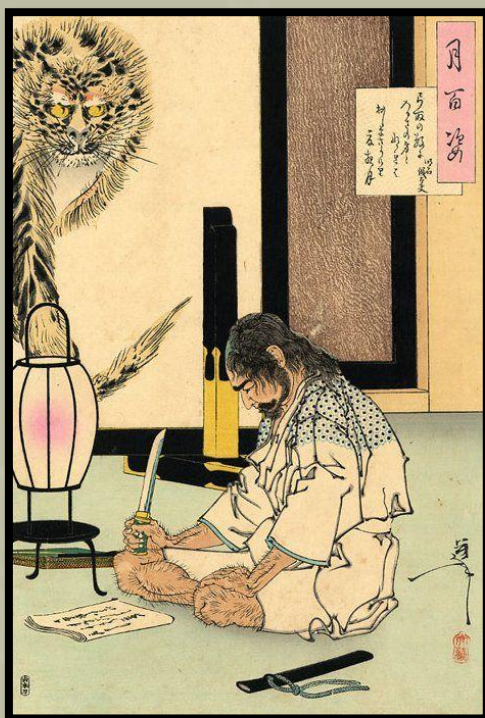
A seppuku szabályai

A csatatéren elkövetett harakiri esetében nem léteztek szigorú előírások. Az *Edo*-korszakban azonban bizonyos szertartásos gyakorlatokat vezettek be a szamurájok halálbüntetésének végrehajtására. Ezek közé tartoztak:

Öltözet: A szamuráj általában fehér kimonót viselt, derék felett félmeztelenül. A kimonót hagyományosan úgy kellett felvenni, hogy a jobb oldal fedje a balt – ez a mindennapi viselet szabálya. A temetési szertartásokon ezzel ellentétes módon hordták.

Korlátozások: Egyes esetekben különösen félelmetes megjelenésű szamurájokat a földhöz kötözték, hogy megakadályozzák a menekülésüket vagy a szertartás megzavarását. Női szamurájok (*onna-bugeisha*) esetében a lábakat is összekötözték, hogy a fej levágása után elkerüljék a méltatlan jeleneteket.

Halálvers: A *seppuku* előtt a szamuráj gyakran búcsú- vagy halálverset (*jisei no ku*) írt. Ez olykor papírra, máskor egy harci legyezőre (*gunsen*) került.

A kivégzés előkészítésekor a közönség számára fehér függönyt húznak fel, hogy biztosítsák a megfelelő körülményeket. Két *tatami* szőnyeget helyeznek el a padlón, és egy kosarat az elítélt fejének, valamint egy vödröt a tisztálkodáshoz. Az elítéltnak észak felől kell belépnie a szertartás helyszínére. A szamuráj elé szent *sakaki* faleveleket helyeznek, mivel ezek a *shintó* vallásban különleges tisztelettel bírnak. A szamuráj utolsó étkezését egy csésze szaké kíséretében kapja, melyet a *sanbo* tálcán szolgálnak fel.

A szertartásos szakéivás a megtisztulás aktusának számít, amely a közösséget és az istenséget összehozza. Az étkezés után a szamuráj számára egy *tantó*-t (rövid penge) vagy *wakizashi*-t (rövid *katana*) kínálnak markolat nélkül, hogy elkerüljék a visszavágás/támadás lehetőségét.

A *sanbo* tálcát körülbelül három lábnyira helyezik el az elítélttől.

A szamuráj két kézzel fogja a pengét, és balról jobbra haladva kezdi elvágni a hasát. Gyakori, hogy a szamuráj az L alakot vágja, jobbról felfelé fordulva. Egy másik hagyományos vágás, a *jūmonji giri* (十文字切り), két egyenes vonalat húz balról jobbra és fentről lefelé, ami japánul úgy néz ki, mint a 10-es szám (十).

A *kaishakunin* a szamuráj mögött áll, hogy elvégezze a végső vágást a nyakon, ezzel befejezve a rituálét. Ezt a végső vágást *kaishaku*-nak hívják, és jellemzően két *kaishakunin* vesz részt benne, akik mindketten rendkívül tehetséges kardforgatók, hogy elkerüljék a hibákat, és megakadályozzák a vér fröccsenését a közönségre.

Amikor a *harakiri*-t végző szamuráj már nem képes folytatni a vágást, előre hajtja a fejét, vagy a legyezőjét nyújtja, hogy jelezze a *kaishakunin* számára, hogy végrehajthatja a befejező vágást.

A *kaishakunin* szándékosan egy kis darabot hagy a nyakbőrön, hogy megakadályozza a fej leválását és elgurulását. Ha a fej elgurulna, az tiszteletlen lenne a szamurájjal szemben, aki nemrégiben adta fel életét. A befejezéskor úgy tűnik, mintha a szamuráj a saját fejét tartaná az ölében, kezeiben.

Végül, a fej tiszteletteljes módon megmossák és megtisztítják, majd átadják a daimjónak vagy az uralkodónak, hogy az elítélt utolsó pillanatai a megfelelő tiszteletteljes módon záruljanak le.

Egy harakiri jelenet:

Ez a leírás *Taki Zenzaburo* 1868-ban, a *Kobe*-i incidens után kiszabott halálbüntetéséről szól, amelyről *Inazo Nitobe* a *Bushido* című könyvében (69. oldal) emlékezik meg:

A szónok, miután mélyen meghajolt, hagyta, hogy felső ruhája lecsússzon az övéig, így derékig meztelen maradt. Óvatosan, a hagyományoknak megfelelően, a térde alá tűrte az ingujját, hogy elkerülje, hogy hátrafelé essen; mert a japán úriember halálakor a hagyomány szerint előre felé kell esnie. Szándékosan, biztos kézzel megfogta az előtte heverő pengét, és egy pillanatra mintha utoljára összeszedte volna gondolatait, vágyakozva, szinte szeretettel nézte. Ezután a bal oldalán, mélyen, a dereka alá szúrta, lassan áthúzta a pengét a jobb oldalra, és a sebbe forgatva, enyhe felfelé irányuló vágást ejtett. Ebben a fájdalmas és gyötrelmes pillanatban egyetlen arcizma sem mozdult. Amikor kihúzta a törst, előrehajolt, és kinyújtotta a nyakát; ez volt az első pillanat, amikor fájdalom suhant át az arcán, de hangot nem adott ki. Ekkor a *kaishaku*, aki még mindig mellette guggolt és éberén figyelte minden mozdulatát, felpattant, egy pillanatra a levegőbe emelte a kardját; villanás, egy súlyos, csúnya puffanás, zuhanás, és egyetlen csapással elvágta a fejet a testtől. Halotti csend ereszkedett a térre, amelyet csak az előttünk fekvő élettelen halom zaja tört meg, amely egy pillanattal korábban még egy bátor és lovagias férfi volt. A kiömlő vér irtózatosságot keltett a némaságban.

Seppuku és Harakiri mítoszok

- A szamurájok a törüket egyenesen a gyomrukba döfték, hogy elkövessék a *seppuku*-t, ahogyan azt a 47 *Ronin* című filmben is bemutatják. **Nem igaz**, a szokásos eljárás szerint a vágást balról jobbra, a derékvonal körül ejtették, nem pedig egyenesen a gyomorba vagy a szívbe nyomták a pengét.

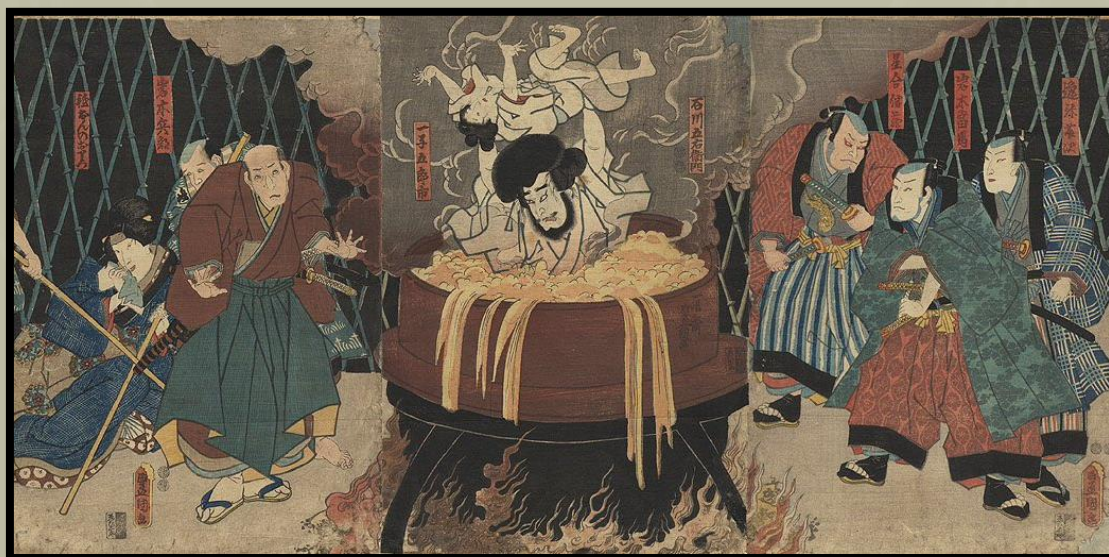
- A *Kaishakunin* teljesen levágta a fejet, hogy a halál fájdalommentes legyen. **Nem igaz**, a *kaishakunin* mindig hagyott némi bőrt a nyakon, hogy megakadályozza, hogy a fej guruljon a földre, ami tiszteletlenségnek számított.
- A *harakiri* a háborúskodó államok idején kezdődött. **Nem igaz**, a legtöbb történelemkönyv *Minamoto no Yoritomo* 1180-ban, az *Uji* csatában elkövetett *harakiri*-t említi a *seppuku* első aktusaként. Lásd a hivatkozásokat.
- A szamurájok mindig az uruk halála után követték el a *seppuku*-t. Ezt a cselekedetet *junshi*, *oi-bara* vagy *toma-bara* néven emlegetik, ahol az *oi* és a *toma* japánul „kíséretet” jelent. Ez azonban ritka volt, és nem volt megszabott szabály. A *junshi*-t a sógunátus 1663-ban hivatalosan betiltotta. Az utolsó hasonló cselekedet *Nogi* tábornok *seppuku*-ja volt 1912-ben, *Meiji* császár halála után.
- A *seppuku*-t a szamurájok feleségei számára is előírták. Ha egy férj rossz cselekedet miatt *seppuku*-t követett el, családja megtarthatta becsületét. Azonban, ha egy *daimyo*-t egy rivális klán elfogott és megölt, gyakran öngyilkosságot követett el a feleség is. Egy elit szamuráj feleségének nem volt méltó, hogy fenntartsa előkelő életmódját, miután férjét gyalázatos módon megölték.
- A női *seppuku*-t *jigai*-nak nevezték. **Ez nem teljesen igaz**. A *jigai* szó jelentése, hogy öngyilkosságot követnek el késsel vagy *tanto*-val, a nyaki vénán végzett gyors vágással. Bár ez a fajta öngyilkosság gyakori volt a női szamurájok körében, a *jigai* **nem** a "női *seppuku*" kifejezésre vonatkozik.

- A szamurájok gyakran öngyilkosságot követtek el, hogy más szamurájokat is öngyilkosságra kényszerítsenek, ezt *sashi-bara*-nak nevezték. A tekintélyes szamurájkönyvek és japán tanulmányok **nem** említenek ilyen cselekedetet.

Néhány érdekes tény a seppuku-ról

- A japán történelemkönyvekben nincs példa a *seppuku*-határozat visszavonására. Amikor a döntés megszületett, mindenki méltóságteljesen elfogadta és egyetértett vele.
- A *sumo* birkózó bírók (*gyoji*) speciális *tanto*-t hordanak magukkal, hogy jelezzék, készen állnak *seppuku*-t elkövetni, ha hibát követnek el a bíraskodás során.
- Ma Japánban az öngyilkosságoknak mindössze 0,2%-a kapcsolódik a gyomor felvágáshoz.
- A *seppuku*-t 1873-ban, a *Meiji*-kormány hivatalosan betiltotta, és az új alkotmányban törvényt kívül helyezte.
- Bár a magas rangú szamurájok gyakran tanúsítottak bátorságot és a méltóságteljes halált választották a szégyenletes túlélés helyett, az utolsó sógun, *Tokugawa Yoshinobu* teljesen figyelmen kívül hagyta csatlósai ajánlásait, hogy *seppuku*-t kövessen el a sógunátus erőinek 1868-as nagy vereségét követően. Míg csatlósa később *seppuku*-t hajtott végre, *Yoshinobu* hosszú nyugdíjas életet élt.
- Nem minden szamurájnak adatott meg a *seppuku* lehetősége. *Ishikawa Goemon*, aki szamurájcsaládból származott, de tolvajjá vált, például egy kiotói templom előtt, a *Chion In* előtt, egy nagy fazékban főve halt meg, élve.

Japán fametszet. *Ishikawa Goemon*-t élve megfőzik, 1852

- A nem hivatalos *seppuku*-k számának legnagyobb emelkedését 1876-ban figyelhettük meg, amikor a *Meiji*-kormány bevezette a kard eltörlési rendeletét (廃刀令, *Haitōrei*), amely megtiltotta a szamurájoknak, hogy kardot hordjanak.

- A legtöbb ember által megtekintett *seppuku* valószínűleg *Shimizu Muneharu* és családtagjainak 1582-ben végrehajtott *seppuku*-ja volt a *Takamatsu* folyó mellett. Állítólag 60 000 ember gyűlt össze, mivel a *seppuku* volt a békeszerződés egyik feltétele.
- Egy alacsony rangú szamuráj nem hajthatott végre *seppuku*-t feljebbvalója birtokán, kivéve, ha a bűncselekmény rendkívül súlyos volt.
- A szamurájoknak tilos volt forró vízzel megmosniuk a fejüket a *seppuku* előtt, mivel ez fokozza a vérzést, és megnehezítheti a szertartás kivitelezését.
- A kiotói *Yogen In* templomban láthatók *Tori Mototada* csatlósainak tömeges *seppuku*-jából származó vérnyomok.

- A *seppuku* nem csupán a gyomor felvágásával, hanem inkább a gyomor alatti terület felhasításával kapcsolódik össze, hogy a belek kiömljenek. A halál gyakran a segítő kardvágásának következtében, vagy a szamuráj saját kardjába való dőlésével fejeződik be.
- Méltatlan volt a szamuráj számára, ha a gyomor felhasítása közben gyengeséget vagy gyávaságot mutatott. Ennek elkerülése érdekében gyakran adtak nekik egy darab szövetet, amit a *seppuku* alatt a szájukba tarthattak. Amikor az erős fájdalom elérte őket, a szövetet a szájukba szoríthatták, hogy megakadályozzák a sikoltozást vagy nem kívánt hangok kiadását.

Seppuku és a pozitív szerepvállalás szerepe kollektív társadalmakban

Fuse (1989) szerint Japánban a *seppuku*-t pozitív fogalomként értelmezték, mivel a halál esztétikai megnyilvánulásának tekintették. Szó szerint így fogalmazott: „A *seppuku* – vagyis a rituális öngyilkosság, amelyet a belek kiontásával hajtanak végre, és amelyet Nyugaton *harakiri*-ként ismernek, gyakran leegyszerűsítve – hosszú évek óta központi téma a japán irodalomban és színházban. A szamurájok körében évszázadokon át az öngyilkosság hagyományos és időtálló formájának számított. Nyugaton jellemző volt, hogy az öngyilkosságot pszichológiai és pszichiátriai elméletek alapján értelmezték. A *seppuku* mélyreható vizsgálata azonban komoly kétségeket vet fel az efféle 'pszichologizáló' megközelítés érvényességét és alkalmazhatóságát illetően, különösen akkor, amikor nem nyugati kultúrákra, például Japánra próbálják rávetíteni.”

A *seppuku* a japán társadalmi-kulturális hagyomány szerves részeként alakult ki, különösen a hierarchikus szervezetekben, valamint azokban az emberi csoportokban és társadalmi osztályokban, amelyek szoros és rendkívül formális kötelékeket ápoltak. Ezt a gyakorlatot kulturálisan és társadalmilag meghatározott, pozitívan szankcionált szerepviselkedésként fogadták el.

Bár a *seppuku* napjaink Japánjában rendkívül ritkává vált, a szerepvállaláshoz kötődő öngyilkosság bizonyos formái még a huszadik században is tovább éltek. A *seppuku* tanulmányozása ezért lehetőséget ad arra, hogy mélyebben megértsük ezt az egyedülálló kulturális hagyományt és a „halál esztétikáját” egy rendkívül fejlett, technológiailag előrehaladott ipari társadalomban. Végző soron a *seppuku* kulcsot kínál ahhoz, hogy feltárjuk az öngyilkosság és a kultúra közötti mély kapcsolatot Japánban.

Harakiri és a teaszertartás

Sen no Rikyū mielőtt végrehajtotta volna rituális öngyilkosságát, egy utolsó teaszertartást tartott. A ceremónia végén minden vendégnek ajándékozott egy-egy eszközt, amelyet az alkalom során használt – kivéve a teáscsészét. Ezt nem adta oda senkinek. Ehelyett megátkozta, mondván: „Ezt a csészét, amelyet a szerencsétlenség ajka érintett, soha többé ne használja ember.” Majd összetörte.

Ezután a vendégek távoztak, kivéve egyetlen személyt, akinek tanúként kellett jelen lennie, és lejegyeznie *Rikyū* búcsúversét (*jisei*):

„Hetven évet töltöttem ezen a világon,

Erőm kitartott az utolsó pillanatig.

Ezzel a drága pengével

Megöltem mind a pátriárkákat, mind a Buddhákat.

Egyetlen dolgot tartok még kezeimben:

A hosszú kardot – és most, ebben a pillanatban, az égbe hajítom.”

Matsunaga Hisahide, a *Sengoku*-korszak kevésbé ismert hadura és egyben teamester, szintén figyelemre méltó módon követte el *seppuku*-ját. Ő volt a nyugati *Nara* prefektúra hegyei között emelkedő *Shigisan* várának ura, valamint *Oda Nobunaga* elkeseredett ellensége. Amikor *Oda* ostrom alá vette a várat, *Hisahide* tisztában volt vele, hogy nincs esélye a győzelemre. Nem akarta elviselni a vereség szégyenét, sem azt a megaláztatást, hogy levágott fejét közszemlére tegyék. Emellett azt sem engedhette meg, hogy *Oda* megszerezze féltve őrzött teáscsészéjét.

Ezért először a hegytetőről a mélybe hajította a becses tálat, majd fiának asszisztálásával *seppuku*-t követett el. Miután *Hisahide* fia eltávolította apja fejét, magához vette, és maga is a mélybe vetette magát, hogy megakadályozza, hogy *Oda* kezére jusson.

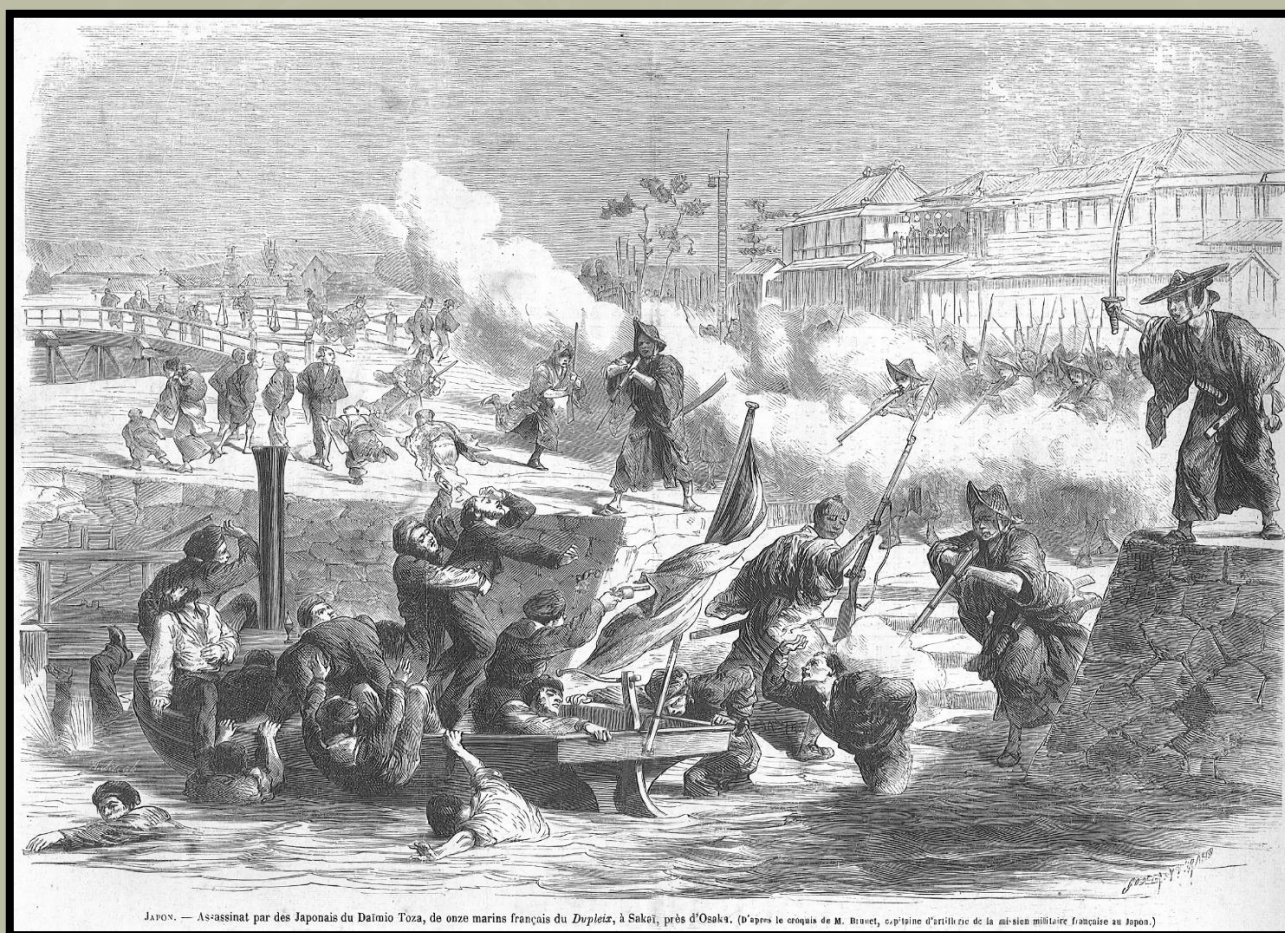

Matsunaga Daizen Hisahide

A Sakai incidens

Egy másik, még megdöbbentőbb eset 1868-ban történt *Osaka* prefektúra *Sakai* városában – abban a városban, ahol *Sen no Rikyū* is született. Az év február 15-én a Dupleix nevű francia hadihajó egyik altisztje néhány matróz kíséretében megpróbált kikötni, hogy felmérést végezzenek a területen. Bár a kikötő elvileg nyitva állt a külföldi hajók előtt, a politikai feszültség továbbra is tapintható volt, és az idegen tengerészek nem voltak szívesen látott vendégek.

Nem sokkal a partraszállás után összetűzés robbant ki a francia tengerészek és a *Tosa* klán harcosai között. A konfliktus végül azzal zárult, hogy a *Tosa*-k katonái tüzet nyitottak, és több franciát megöltek.

JAPON. — Assassinat par des Japonais du Daimio Tosa, de onze marins français du *Dupleix*, à Sakai, près d'Osaka. (D'après le croquis de M. Bruest, capitaine d'artillerie de la mission militaire française au Japon.)

A Sakai incidens (堺事件, *Sakai Jiken*)

Mivel a kormány el akarta kerülni, hogy az incidens tovább súlyosbodjon és súlyos diplomáciai válsággá fajuljon, a felelős *Tosa*-örök közül húszat – köztük a vezetőjüket, *Minoura Inokichi*-t – elfogták és halálra ítélték. A *Myōkokuji* templomba vezették őket, ahol egy francia tiszt jelenlétében elrendelték, hogy kövessenek el *seppuku*-t.

Minoura-val kezdve a *Tosa* harcosok egymás után felhasították a hasukat, hagyva, hogy beleik a padlóra hulljanak. Mire a tizenegyedik férfi végzett, a francia tiszt annyira megdöbbsent és elborzadt a látottaktól, hogy végül kegyelmet gyakorolt a maradék kilenc férfira, és száműzetésre enyhítette büntetésüket.

Úgy tartják, ez volt az első eset, amikor egy külföldi közvetlen szemtanúja volt a *seppuku*-nak. Az esemény olyan nagy visszhangot váltott ki, hogy nemcsak Japánban, hanem egészen Angliáig az újságok is beszámoltak róla.

Azon samurájok temetője, akik a *Sakai* incidens során haltak meg. A terület ma egy óvoda területén található

A kiemelkedő harakiri-k idővonala

- ❖ Kr. e. **700** – A kínai történelmi feljegyzések, melyek az i. e. 1. századig nyúlnak vissza, említést tesznek a Zhou-dinasztia harcosairól, akik Kr. e. 11. és 7. század között uralkodtak Nyugat-Kínában. E beszámolók szerint, ha csatát vesztek, gyakran szándékosan kardjukra dőltek, hogy elkerüljék a szégyent és a fogságot.
- ❖ **500** – Kínai történelmi összeállítások megemlítenek egy bizonyos Ron Liang nevű fiatalembert, aki felhasította a gyomrát, majd kihúzta a beleit, hogy bizonyítsa ártatlanságát, és megcáfolja a róla terjedő rágalmakat.
- ❖ **713** – A *Harima* prefektúrából származó ősi japán feljegyzések, a *Fudoki*, beszámolnak *Aomi* istennőről, aki gyászában felvágta a hasát, miután nem találta férjét, *Hananami* istent.

- ❖ **1140** – A *Konjaku Monogatari*, egy korabeli japán történetgyűjtemény, egy fejezetében egy ravasz tolvajról mesél, akit hosszú ideig nem tudtak elfogni. Végül Kiotó helyi őrsége egy erdőben bekerítette, ám ahelyett, hogy megadta volna magát, önkezével vetett véget életének, hasfelmetszéssel.
- ❖ **1170** – *Minamoto no Tametomo* az első szamuráj, aki *seppuku*-t követ el. A *Hōgen*-lábadás során számos kegyetlenséget elkövetett, ám a nemesi *Minamoto*-klánhoz tartozva mindezekért nem vonták felelősségre. Végül azonban *Go-Shirakawa* császár csapatai elérték szigetét, hogy megtorolják tetteit. *Tametomo* először hagyta, hogy emberei elmeneküljenek a túlerőben lévő csapatok elől, majd megölte legidősebb fiát, végül pedig hasának felmetszésével vetett véget életének.
- ❖ **1180** – *Minamoto no Yorimasa* az első, aki harctéren követ el *seppuku*-t. Az *Uji* csatában elszenvedett vereséget követően egy templomba vonult vissza, ahol harci legyezőjére írta halálversét, majd felmetszette a hasát. Önfeláldozásáról számos japán krónika és irodalmi mű megemlékezik.

Yorimasa Minamoto a seppuku elkövetésére készül

- ❖ **1186** – *Satō Tadanobu* az első hadvezér, aki az ellenséges erők jelenlétében kereszt alakú vágást ejt hasán, majd saját kezével eltávolítja a beleit.

- ❖ **1333** – Amikor *Go Daigo* császár 1333-ban megdöntötte a *bakufu*-t, káosz alakult ki a rivális klánok között. A beszámolók szerint két alkalommal, először 432, majd 900 szamuráj követett el tömeges *seppuku*-t, miután csatát veszítettek.
- ❖ **1438** – *Ashikaga Mochiuji*, aki *Ashikaga Yoshinori* ellen harcolt, elvesztette az *Eikyō* háborút. Mielőtt elfogták volna az *Engakuji* templomban, *seppuku*-t követett el. Ez volt az első kényszerű *seppuku* a történelemben. Amikor fia értesült apja sorsáról, ő is önként vágta fel a hasát, miután buddhista szútrákat recitált.
- ❖ **1582** – *Hideyoshi Toyotomi* sikeresen elfoglalt egy erősen megerősített várat úgy, hogy megváltoztatta egy nagy folyó útját, és elöntötte a várost. A legyőzött parancsnok, *Shimizu Muneharu* beleegyezett, hogy békésen átadja *Takamatsu* tartományát *Hideyoshi*-nak, ha megbocsátanak klánja minden tagjának. *Hideyoshi* beleegyezett, és *Shimizu* egy nagy sereg előtt *seppuku*-t követett el.

Az elárasztott *Takamatsu* kastély és *Shimizu Muneharu seppuku*-t követ el

- ❖ **1590** – Az *Echigo* tartomány története című könyv a szamurájok büntetésének hat lépését említi. A legsúlyosabb büntetés nem a kényszerített *seppuku*, hanem a szamuráj státuszának elvesztése.
- ❖ **1596** – *Hideyoshi Toyotomi*-nak nem volt örököse, aki átvehette volna a trónt, ezért unokaöccsét, *Hidetsugu*-t jelölte ki következő régensnek. Röviddel később azonban *Hideyoshi*-nak fia született. *Toyotomi Hidetsugu*-t először száműzetésbe küldték a *Koya*-hegyre, majd néhány héttel később arra kérték, hogy kövessen el *seppuku*-t. A következő héten az összes gyermekét, feleségét és ágyasát, összesen 31 embert lefejezték a kiotói *Sanjo* folyó mellett.

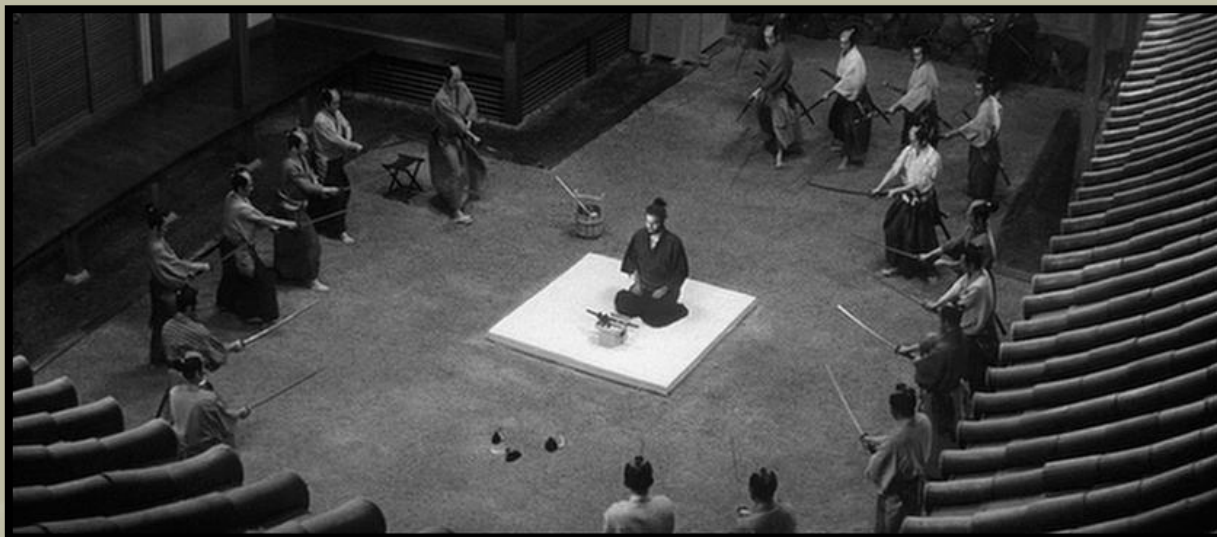
- ❖ 1600 – *Tori Motodata* napokig védte *Fushimi Inari* várát *Ishida Mitsunari* hatalmas serege ellen, amely segítette *Tokugawa Ieyasu*-t felkészülni a *Sekigahara*-i csatára. *Motodata* túlerőben volt, és a vár végül elesett. Több tucat samurájáról jelentették, hogy *seppuku*-t hajtott végre.
- ❖ 1703 – A 47 *Ronin* és a *Chushingura*-i incidens. Az *Ako* régióból származó 47 samuráj *Edo*-ba ment, hogy megbosszulja mesterük megaláztatását. Az őt megsértő bíró megölésével visszavágtak, aki miatt mesterüket *seppuku*-val büntették. A sógunátus mindössze a legfiatalabb *ronin*-t hagyta életben, míg a többi 46 samurájt *seppuku*-ra ítélték.
- ❖ 1877 – A híres parancsnok, **Saigo Takamori**, aki segítette *Meiji* császár hatalomra jutását, dühösen reagált a samurájrendszer eltörlésére. Lázas ellenállást szervezett, és lázadásba kezdett a kormány ellen. Miután súlyosan megsebesült, *seppuku*-t követett el, amit a történelemben a samurájok utolsó *seppuku*-jaként tartanak számon.

Saigo Takamori - Az utolsó samuráj

- ❖ 1912 – *Nori Maresuke* tábornok és felesége közvetlenül *Meiji* császár temetése után *seppuku*-t hajtottak végre. Haláluk kapcsán úgy nyilatkoztak, hogy ők voltak felelősek a Port Arthur ostroma során elszenvedett veszteségekért.

- ❖ 1962 – *Kobayashi Masaki* rendezte a *Hara Kiri* című híres filmet, amelyben egy munkanélküli szamuráj megpróbál *seppuku*-t elkövetni, de mentora lebeszéli róla. *Kobayashi* filmjei a régi szamurájrendszer korrupcióját és igazságtalanságait helyezték középpontba.

Kobayashi Masaki Hara Kiri című filmje

- ❖ 1970 – *Yukio Mishima*, színész és író, aki vissza akarta állítani a császári uralmat, megalapította a *Tatenokai* nevű csoportot. Egy tokiói katonai bázisra támadt, és arra próbálta buzdítani a katonákat, hogy lázadjanak fel a kormány ellen. Mivel nem vették komolyan, végül a helyszínen *seppuku*-t követett el.

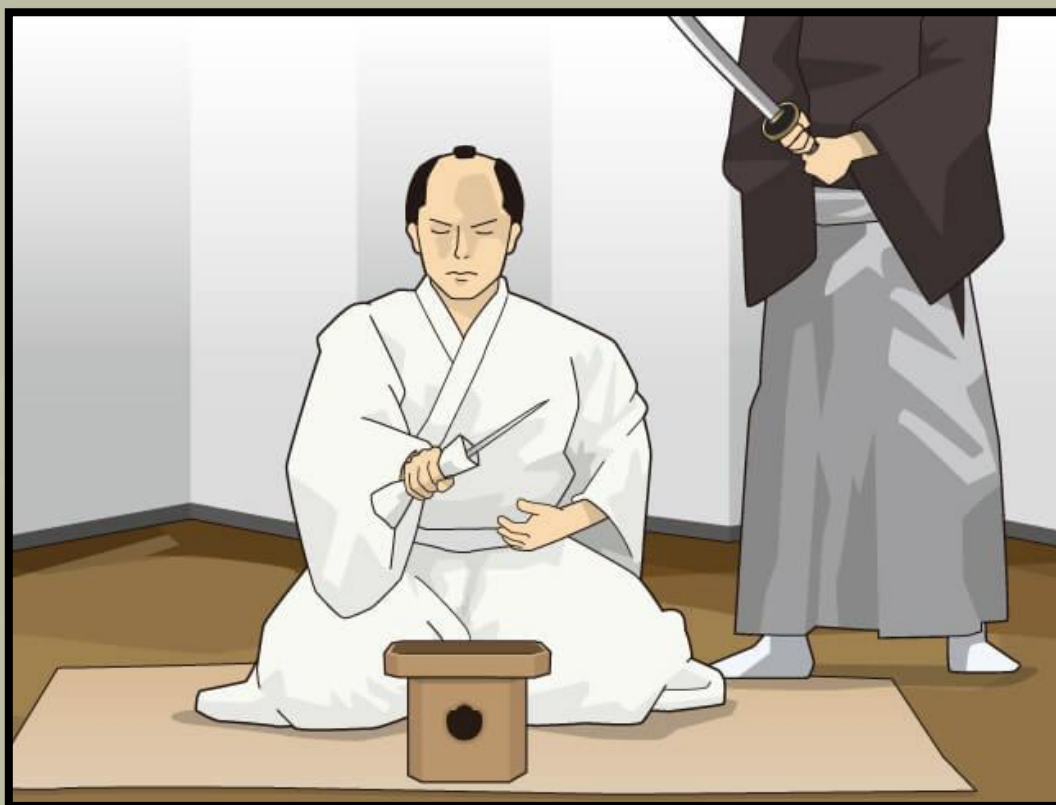
Rövidfilm. Hazaszeretet (Yukoku) (1966). Rendezte: Yukio Mishima

Összefoglaló

- A szamurájok rituális öngyilkosságot, más néven *harakiri*-t követtek el olyan helyzetekben, amikor túszul ejtették őket, nem tudtak erőt demonstrálni, nem tartották be a szamurájkódexet, vagy amikor családjuk vagy klánjuk helyzetén kellett javítaniuk.
- Az első ismert *harakiri*-t a 12. században hajtották végre, míg az utolsó hivatalos *harakiri* 1970-ben, Yukio Mishima színész és író által történt. A *seppuku* hivatalosan 1873-ban lett betiltva, amikor a szamurájrendszert eltörölték.
- A *harakiri* és a *seppuku* ugyanazt a cselekedetet jelentik. Bár a két szó fonetikailag különbözik, ugyanazokat a kínai karaktereket használják, amelyek japán olvasata kétféleképpen értelmezhetőek.
- Azt tartják, hogy „a harcosok világában a *harakiri* egy olyan bátor tett volt, amelyet a szamurájok csodáltak, különösen akkor, amikor tudták, hogy vereséget szenvedtek el, kegyvesztettek lettek vagy halálosan megsebesültek. Ezzel a cselekedettel képesek voltak befejezni életüket úgy, hogy elnézték vétkeiket, és hírnevük nemcsak sértetlen maradt, hanem sok esetben még javult is. A has átvágása a legdrámaibb módon szabadította fel a szamuráj lelkét, de rendkívül fájdalmas és kínzó módja volt a halálnak. A legtöbb esetben a szamuráj, aki *seppuku*-t hajtott végre, egy hűséges bajtárs segítségét kérte, hogy az fájdalmas pillanatokban levágja a fejét.”

- Általában, amikor valaki *seppuku*-t követett el, az első bemetszés rendkívüli fájdalmat okozott. Ezért mindig volt egy másik szamuráj, aki „*kaishakunin*” -ként, azaz a halálos csapás végrehajtójaként segített, hogy a kínok elviselhetetlenek ne legyenek, és a halál gyorsan bekövetkezzen.

- A *harakiri*-t végző személy fehér kimonót visel, mivel a szín a tisztaságot és a halált jelképezi. Az előkészületek során időt kap, hogy megírja a halálversét, amely a hűséget és a becsületet hirdeti. Ezt követően a halál előtt az utolsó étkezése következik, ahol általában a kedvenc ételét tálalják fel. A végső tálon egy tör, vagy rövid kard (*waizashi*) található, amelyet a szamuráj szövetbe burkol, hogy csak a hegyét tudja használni. Ekkor elkezd a bemetszést a hasán. A cselekedet közben egy szamuráj, az ún. „*kaishakuin*” helyezkedik el a háta mögött, és vár arra, hogy a kínok elviselhetetlenné váljanak. A *kaishakuin* feladata, hogy az első vágás után hamarosan levágja a fejét, ezzel gyorsítva a halált és enyhítve a fájdalmat. A *kaishakuin* különleges módon végezte el a fej levágását, ügyelve arra, hogy a bőr egy részét meghagyja a nyelőszőnél. Ezzel biztosította, hogy a fej ne essen le, hanem finoman a szamuráj két keze közé hulljon, mintha a fejét tartaná. A szamurájok ezért vágták fel a hasukat, mert úgy hitték, hogy az elme és a lélek a hasban rejlik, nem pedig az agyban. Ez az elgondolás a szamuráj becsületének, tisztességének és tiszta halálának rituális megnyilvánulásaként jelent meg.

Andrew Ranking híres, kizárólag a *harakiri*-nek és a *seppuku*-nak szentelt [könyvében](#) a következőképpen határozza meg és sorolja fel a *seppuku* lépéseit:

Az elítélt helyet foglal, és csendben meghajol a tanúk előtt. Leveszi felső ruháját, először a jobb oldalát, majd a bal oldalát. Bal kezébe veszi a kardot, majd a jobb kezével is megfogja a pengét. A hegyét a hasa bal oldalára helyezi, majd a markolatot átváltja a jobb kezére. Most a bal kezével háromszor végigsimít a hasán, körülbelül egy hüvelykkel a köldöke fölött vagy alatt. Beledöfi a pengét a bal oldalába, és jobbra húzza. A legjobb, ha sekély bemetszést ejt, és gyorsan vág: nagyjából egy hüvelyknél nem mélyebb és hat hüvelyknél nem szélesebb. A vágást a jobb kézzel kell irányítani, a bal kéz pedig támasztéku szolgál. Ami a helyes fogást illeti, bár sokan azt feltételezik, hogy a jobb öklöt tenyérrel felfelé kell tartani, hogy a hüvelykujj a legmesszebb legyen a hastól, valójában nagyobb erőt lehet elérni, ha az öklöt fordítva tartjuk, hogy a hüvelykujj a hashoz legközelebb legyen.

1. Húzza közelebb az asztalt.
2. Vegye fel a kardot.
3. Nyomja a penge hegyét a hasa bal oldalához.
4. Vágjon a köldök felett.
5. Húzza át a pengét a jobb oldalra.
6. Fordítsa a penge szögét kilencven fokkal.
7. Vágjon lefelé.
8. Szükség esetén mindkét kezét használva nyomja lefelé a pengét a köldök alá.
9. Távolítsa el a pengét, és támassza a kardot a jobb térdre.

Lefejezés

1. Amint az elítélt a helyén van, a *kaishaku* (a segítő szamuráj) álljon balra hátra, ügyelve arra, hogy kardját olyan szögben tartsa, hogy az ne legyen látható az elítélt számára, mivel az udvariatlan lenne.
2. A *kaishaku* vegye fel az vágóállást, miközben az elítélt kiveszi a karját a kimonójából.
3. Ha szükséges, a *kaishaku* húzza le a ruhája jobb ujját, hogy könnyebben mozoghasson a karddal.
4. A vágás pontos időpontját a *kaishaku* belátása szerint kell meghatározni, ügyelve arra, hogy az elítélt fájdalmait és kínjait méltósággal kezelje. Az vágást gyorsan és határozottan kell végrehajtani.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: <https://mai-ko.com/travel/japanese-history/samurai/harakiri-and-suppuku/>